Ner 21.



SOBOTA. 24 Października 1818 r.

Gazeta Codzienna Narodowa i Obca.

Wychodzi w Warszawie codziennie, wyjąwszy Niedziele i święta uroczyste. W Poniedziałek, Piątek i Sobotę o godzinie czwartéj wieczorem; we Wtorek, Środę i Czwartek o godzinie dziesiątéj zrana. Cena Prenumeraty wynosi w Warszawie rocznie Zł: 40. półrocznie Zł: 20. kwartalnie Zł: 10. Numera przedają się oddzielnie wcenie groszy 8. W Województwach Król: Polskiego rocznie kosztuje Zł: 50. półrocznie 25. kwartalnie Zł: 12 i gr: 15.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

z Londynu d. 6 Października.

Królowa sypia codziennie kilka godzin, siły jednakże nie nabiera. Choroba jest ciągle w jednym stopniu.

Parlament odroczony został do 12 przyszłego miesiąca i jedno jeszcze odroczenie do 20 nastąpi.

Przychody krajowe z kwartału upłynionego, wynoszą o 1,800,000 szterlingów wyżéj, jak w poprzednim kwartale.

Z powodu zmian zaszłych w Ministerjum Hiszpańskiem, przerwano w Paryżu układy co do wynagrodzeń między Hiszpaniją a Portugaliją, gdyż Xiąże Ferdynand Nunez oczekiwać musi nowych Instrukcji. Uważają iż Rząd Hiszpański, oddzielnemi jak inne Européjskie, rządzi się zdaniami co do zmian Ministrów: są one nietylko nagłe i nadspodziewane, ale jeszcze połączone najczęściéj z hańbiącemi karami wygnania lub więzienia. Oprócz wielu dawniéjszych dość częstych podobnych przykładów, taki los spotkał od 1814 Makanaza, Majano, Willamil, Walejo, Ballastarosa, Campo-Sagrada i t. d.

Właśnie wtedy, gdy niektóre tutéjsze pisma perjodyczne, tak żywo obstawają za niepodległemi Ameryki południowéj, umieścił jeden z dziennikarzy ministerjalnych, co następuje: „Zwolennicy powstańców Ameryki, wystawiają ich sprawę jakoby już uwieńczoną palmą zwycięztwa, a niektórzy Redaktorowie pism perjodycznych, wynosząc pod obłoki ich szlachetne zamiary, starają się powszechne mniemanie przerabiać tak, iż nazywają przedajnemi tych, którzy pisząc z różnych stron Ameryki, jako to: z Angustura, Trinidad, z Jamaica, z St Thomas, zgadzają się na to, iż niepodległym zbywa na jedności, broni i wszelkiego rodzaju wojennych zapasach. Trzebaby porównać deklamacje Gazety Morning Chronicle w pierwszych jéj numerach z przeszłego miesiąca, z tym, co pisze jeden z wyższych Oficerów wojska Powstańców, do prywatnéj osoby w Kingston pod d. 12 Czerwca r. b. gdzie się uskarża na złe postępowanie tak nazwanego bohatyra Boliwara; z tym, co donoszą ostatnie listy pisane z Trinidad i Augustura z końca Czerw-

ca i z 16 Lipca, że w Venezuelli panuje zupełne nieukontentowanie, i wielki niedostatek żywności; że w ostatniéj nędzy znajdują się tam awanturnicy angielscy, którzy szukali szczęścia między powstańcami, że żałują, iż opuścili swój kraj i że pozbawieni przesądów, myślą powrócić do ojczyzny. Obelgi rzucane na Króla Ferdynanda, spotwarzanie jego rządów, a wychwalanie czystości zamiarów poddanych, którzy mniemane jarżmo zrzucają, skarżąc się na uciski, których nie doświadczyli, przekonywa, iż powstańcy potrzebowali pozoru do usprawiedliwienia swojéj rewolucji.

Dwór Hiszpański, w swojéj Nocie z dnia 17 Czerwca, wezwał Wysokie Mocarstwa, ażeby się przychyliły do wielkiego dzieła pojednania go, z jego poddanemi Ameryki. Warunki podane przez Jego Katolicką Mość, ofiarują tamtejszym mieszkańcom wszystko, czego sprawiedliwie żądać, czego by nawet życzeć sobie mogli, a Europie wróżą pomyślność handlu. Jego Katolicka Mość okazuje skłonność przeszkodzenia raz na zawsze wylewowi krwi. Rozumiemy, iż jeżeli Monarchowie zgromadzeni w Akwizgranie, zastanowią się z uwagą polityków, iż przez osłabienie potęgi hiszpańskiéj w Ameryce, upada równowaga Europy; jeżeli przekonają się; jak smutne skutki wyniknąć mogą dla Europy, z przykładu Nowego Swiata, obalającego porządek monarchiczny, i rozszerzającego zasady rewolucyjne; wtedy każde Mocarstwo sprawę Hiszpanji, poczyta za swoją własną. Godną zastanowienia jest rzeczą, iż jedną z przyczyn rewolucji francuskiéj któréj śmiertelne rany dopiero co Monarchowie zagoili, był przykład rewolucji Ameryki.

Wpewnej Korrespondencji, tyczącéj się oświecenia gazem Ulic w Londynie, donosi Professor Accum, iż w ogromném tém mieście rozciągnione są już rury gazowe, wprzestrzeni kilku mil Angielskich, a linija ta, codziennie się przedłuża. Kompanje które podjęły się, takowym sposobem oświecać Miasto, wydobywają z 27. Cetnarów węgli kamiennych 20,000. stóp sześciennych gazu. Za 1000. Stóp odbierają 15. szylingów. Teraz, potrzeba na ten koniec 675. Cetnarów węgli dziennie, ale ilość ta niezawodnie podwoi się około Bożego Narodzenia, w którym to czasie oświecanych być ma 125,000 Lamp Argandyjskich, które zastąpić potrafią milion świec łojowych. Podobne oświecenie Ulic, zaprowadzone jest już: w Liverpol, Edinburgu, Glasgow, Dublin, Birmingham, Oxford, Bath, Manchester, Chester, Rochester, Kiddesminster, Bright, Helmstone. etc.

z Frankfortu.

z Frankfortu pod dniem 24 Września donoszą: W krótce skończy się tutejszy Jarmark Jesienny. Od czasu powróconego Europie pokoju, nie udał się tu należycie żaden jeszcze jarmark. Ci jednak, którzy porobili jakie interesa, są pospolicie z nich kontenci. Towarów Angielskich, o które dopytywano się, bardzo było mało; dla tego te, które się znajdowały w wysokiéj cenie przedawane były: z tej także przyczyny towary Saskie i Swajcarskie, nadzwyczajny miały odbyt. Zdaje się, jakoby Fabrykanci Angielscy, sprzykrzyli już sobie sprzedawać wtak niskiéj cenie fabrykaty swoje, wjakiéj dawniéj, bo często niżéj ceny fabrycznej, pozbywać się ich przymuszeni byli. Ale było to bez wątpienia skutkiem nadzwyczajnego napływu ich towarów, z powodu iż przez długi czas, zamknięty był dla nich handel na stałym lądzie: teraz zaś, kiedy handel wszędzie wraca do równowagi, spodziewać się potrzeba, iż więcéj na podobne straty, narażeni nie będą. — Złoto stało w wysokiéj cenie, jeden Frydryksdor po 39. Złotych płacono.

dnia 10 Października.

W jedném z pism publicznych nadmieniono, że należy jeszcze rostrzygnąć wiele ważnych przedmiotów na Sejmie, nadewszystko wypada wskazać sposób, przez jaki postanowienia jego, obowięzujące narody połączone, wziąść mają skutek, jeżeli znajdzie się naród niechcący uledz im dobrowolnie.

Darmstadt dnia 1 Października.

We wszystkich powiatach naszego W. Xięstwa, daje się słyszyć z energiją powszechne życzenie prędkiego nadania Konstytucji reprezentacyjnéj. Piewsze w tym celu uczynione kroki, były bezskuteczne, ale ponowiono prośby do Rządu, i jest nadzieja, że te odezwy łaskawie będą słuchane. — Jednakże jeszcze niewiadomo w jakim przeciągu czasu, ukończyć się może dzieło konstytucji dla W. Xięstwa. Nic dotąd nie ogłoszono w téj mierze. Zapewniają iż polecono Kommissji ułożenie projektu Konstytucji. Wszystko to być może; ale najlepiéj byłoby, gdyby ogłoszonym został dekret, mianujący osoby wyznaczone do zasiadania w téj Kommissji.

Czynnie popierają prace około nowéj drogi handlowéj, prowadzić się mającéj wzdłuż prawego brzegu Menu. Ta droga otworzy prostą kommunikacją między Renem, Veteravją i Frankonją; prowadzoną będzie przez Aschaffenburg wspólnym kosztem Dworu Hessen Kasselskiego i Darmstadtskiego. Będzie bardzo użyteczną miastu Offenbach, który musi zostać miastem składowem; przeciwnie na téj drodze wiele traci Frankfort. Elektor Heski udał się osobiście do Offenbach dla doglądania robót koło téj drogi.

Życzenia Obywateli Elektoratu Hessen Kasselskiego, pragnących nowéj konstytucji, jeszcze nie są wysłuchane.

Z pewnych prywatnych wiadomości pokazuje się, iż mieszkańcy Hanoweru mają nadzieję otrzymania wkrótce ustawy konstytucyjnéj. Układem jéj zajmował się Hrabia Munster. Zdaje się iz będzie wkrótce ogłoszoną. Rozchodzi się wieść, iż ta konstytucja ma być jeszcze korzystniejszą dla Szlachty niż konstytucja Badeńska, Bawarska, Sasko Wejmarska.

od brzegów Menu dnia 24 Wrzesnia.

Niektóre Dzienniki Niemieckie piszą teraz o konfederacji południowych Niemiec, na czele któréj ma stanąć Bawarja. — Z tą wieścią chcą niektórzy połączyć powrót do łaski Hrabiego Mongclas, który przybył do Munich i wrócił do dawnéj godności. Mówią iż podróż Xięcia Eugienjusza do Drezna, miała za cel skłonienie Króla Saskiego, do przystąpienia do téj konfederacji. Dzienniki nic nie wzmiankują, ani o zamiarach, ani o siłach téj nowéj ligi.

duia 11 Października.

Podróż W. Xiążęcia Badeńskiego do Paryża, jest odłożoną, oczekuje bowiem na przybycie N. Cesarza Rossji.

Wprowadzenie na nowo Jezuitów do Frejburga, wielkiéj podlegał wątpliwości. — Powstaje przeciw takowemu wiele głosów. P. Stuż w czasie wielkiéj obrady, dowodził, jak nieprzebaczonem szaleństwem byłoby powierzać nowe ważne i kosztowne zakłady szkolne, ludziom nieznanym i bez talentu, zamiast wspierania szkół istniejących. Zwrócił uwagę na kraje, które ich przyjęły, gdzie starali się osiągnąć wyższość w Rządach i domach prywatnych, tworzyli stronnictwa, wdawali się w to, co bynajmniéj do nich nie należało, i ogłaszali za niewiernych lub zepsutych filozofów, tych, którzy im nie chcieli być podległemi.

z Paryża dniu 6 Października.

Przygotowania i poruszenia w wojskach Austrjackich i Wirtemberskich, stojących na załodze w Alzacji, każą się dorozumiewać, iż te wojska niezadługo opuszczą nasz kraj. Zapewniają iż wszyscy Jenerałowie oczekują roskazów Xięcia Wellingtona, znajdującego się w Akwisgranie, który osobnym oddziałom udzieli postanowień związkowych.

Jeszcze niewiadomo dokąd wyruszą wojska Austrjackie; utrzymuje się jednak pogłoska, iż przepędzą zimę w Szwabji; inni mniemają, iż prosto wrócą do krajów dziedzicznych Cesarza Austrjackiego.

Dziennik handlowy (Journal du Commerce) kończy przez następujące uwagi rzut oka na wypadki miesiąca Września:

„ Osoby lubiące myśli liberalne, zapewne nie czytały bez zadowolnienia, mów Króla Szwedzkiego podczas koronacji Jego, na Króla Norwegji. Żaden jeszcze Monarcha od czasów Gustawa Adolfa, nie prze-

mawiał do Szwedów, głosem mogącym bardziej zapalić ich poświęcenie się i przywiązanie do kraju. Jakże winszować sobie powinni, że mają na czele swojem człowieka przyzwyczajonego do zwycięstwa i który zna dobrze, że najstalszemi zasadami potęgi Monarchów jest miłość i szczęście ludu."

„Nie ostyga w Europie zapał narodów do Rządów konstytucyjnych; owszem corazbardziéj się rozszerza. Przekonano się, iż narody poddane arbitralnym Rządom, nie dochodzą nigdy do wysokiego stopnia pomyślności; ich przemysł gnuśnieje; źródła bogactwa publicznego łatwo się zamykają; konstytucja i wolność osobista, największy mają wpływ na szczęśliwość.

„Niewiedzieć co jeszcze wyniknie z zajęcia Floryd przez wojska Stanów zjednoczonych. Mówią iż rozpoczęto o nie układy; Ameryka nie pochlebiają sobie, iż utrzymają się przy posiadaniu kraju, który im jest bardzo dogodnym. Tymczasem budują okręty linjowe, uzbrajają fregaty; tak potęga ich morska, staje się groźną. Widać, iż ta Rzeczpospolita, czuje się już na siłach; odrzuca wszelkie mięszanie się obcych Rządów do ich polityki. Przez czterdzieści lat wolności, doszedł do dojrzałości ten naród. Rozsądek umiarkowanie, i stałość, cechująca Rząd jego, wróży mu wysokie przeznaczenie.

dnia 7 Października.

Minister Garay miał żądać dla podniesienia skarbowych interesów w Hiszpanji, trzech Bulli Papieskich, co do sprzedaży piątéj części dobr Duchownych, zniesienia wielu zakonów, i wcielenia funduszów komandorji Zakonów Kawalerskich w Alkantara, Montezie, i Kalatrawie. — Papież dozwoliwszy już mniejszych odmian, nie dał się nakłonić do pomienionych. Temu wypadkowi, przypisują oddalenie Ministra, dawniéj od Monarchy lubionego.

dnia 8 Października.

Spodziewamy się kilku pism poświęconych jedynie wiadomościom Akwisgrańskiem. Xięgarz Chanson rospoczął wydawanie swojego, pod napisem: Listy o Kongresie w Akwisgranie. Pierwsza część obejmuje przedmioty, jakich rospoznanie, ma tamże nastąpić. Autor zapewnia: iż otrzymał je z pewnych źrodeł, są zaś następne: 1° wyjście wojsk sprzymierzonych z Francji i dalsze ich przeznaczenie. 2° Utwierdzenie i rozwinięcie świętego przymierza, co do politycznych jego zamiarów i wybadanie, czyliby nie mogła być zawiązaną koalicja, zapewniająca władzę Monarchiczną prawym Dynastjom, tudzież zabespieczająca je naprzeciw duchowi Demokratyzmu, i wszelkim przywłaszczycielom. 3° Oznaczenie czasu, w jakim udzielone być mają dobrodziejstwa reprezentacji ludom, którym je przyobiecano, i które ich potrzebują. 4° Zasady politycznéj i wojennéj organizacji związku Niemieckiego. 5° Rozwiązanie sporów między Bawarją i W. Xięstwem Badeńskiem, z zwróceniem uwagi, na wynagrodzenie Dworu Bawarskiego, i reklamacje Badeńskiego. 6to Zasady zapewniające schronienie różnym wygnańcom z powodu ich politycznych mniemań. 7° Pośrednictwo, co do załatwienia sporów Danji i Szwecji, wynikłych z niewykonania traktatu w Kiel zawartego. 8° Zagodzenie sporów, między dworami Madryckim i Rio Janeiro. 9° Pośrednictwo w zatargach Hiszpanji z jéj osadami w południowéj Ameryce. 10 Rospoznanie zażaleń Hispanji naprzeciw stanom Zjednoczonym Ameryki, z powodu zajęcia Floryd. 11 Rostrząśnienie teraźniejszego położenia więźnia stanu na wyspie S[ej] Heleny, reklamacji z strony jego podanych, tudzież wskazanie przyszłego jego losu i miejsca pobytu? 12. Rozwaga teraźniejszego położenia Jndji Wschodnich i Persji. 13. Środki naprzeciw wykroczeniom Rzeczypospolitych Barbarzyńskich. 14 Zapewnienie większéj zgodności, w rozmaitych Rządach Włoskich nad dotychczasową. 15 Oznaczenie nadal wpływu kościelnéj władzy Papieża, do rozmaitych krajów równie jak wskazanie stałych zasad w przedmiocie ważności Bull Papieskich, Konkordatów, i t. d. Wyliczeniu powyższemu, towarzyszą wyjaśnienia mniéj więcéj szczegółowe.

Wydawcy odpowiedzialni. Hrabia Kicinski J. Morawski